

Datum: 2024-10-17
Diarienummer: 2024-14582-2
Enhet: Rättsenheten

Mottagare:
Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm
Referens: LI2024/01326

Betänkandet Digitala fastighetsköp & Förförköpsrätt vid fastighetstransaktioner (SOU 2024:38) samt Lantmäteriets rapport Digitala rättshandlingar på fastighetsrättens område

Förslaget om statlig förförköpsrätt för det militära och civila försvaret

Säkerhetspolisen välkomnar förslaget till statlig förförköpsrätt för att förvärva egendom för det militära och civila försvaret. Förförköpsrätten kommer att utgöra ett av flera viktiga redskap för att utveckla och skydda säkerhetskänsliga verksamheter inom totalförsvaret. Flera pågående och nyligen avslutade utredningar har givits i uppdrag att lämna förslag som syftar till att reglera fastighetsförvärv som på olika sätt är av betydelse för Sveriges säkerhet. Det är viktigt att dessa förslag sätts i sammanhang med varandra för att så långt som möjligt harmonisera begrepp och processer i lagstiftningen.

Avsnitt 9.5.4

I avsnittet konstateras att förförköpsrätt för att förvärva egendom för det civila försvaret ska kunna hänföras till en fastighets geografiska belägenhet, den verksamhet som bedrivs på eller i anslutning till en fastighet, omständigheter hos förvärvaren samt statens behov av en viss fastighet. Till skillnad från det militära försvarets behov framstår det dock av det vidare resonemanget som oklart om utredningen menar att statens behov av en viss fastighet för det civila försvarets uppbyggnad ska kunna föranleda ett beslut om förförköp. Säkerhetspolisen förordar att det i det vidare lagstiftningsarbetet förtydligas att statens behov av en viss fastighet för det civila försvarets uppbyggnad bör kunna motivera ett beslut om förförköp.

Avsnitt 13.3.2-3 och 14.3.2-3

Den föreslagna beslutsprocessen i ärenden om förförköpsrätt medför att det finns ett behov för beslutsmyndigheten att inhämta information från andra statliga myndigheter. Eftersom det i underrättelsesammanhang kan förekomma uppgifter som det varken är lämpligt eller möjligt att lämna ut, eller ens verifiera förekomsten av, bör den föreslagna uppgiftsskyldigheten för de statliga myndigheter som regeringen bestämmer inte omfatta Säkerhetspolisen. I detta avseende kan vägledning hämtas från det nyligen arbetat med lagen (2023:560) om granskning av utländska direktinvesteringar och föreskrifter meddelade i anslutning till den lagen.

Avsnitt 15.3.2

Utöver vad som framförts i det tidigare bör särskilt anmärkas att Säkerhetspolisens uppdrag enligt polislagen (1984:387) och förordningen (2022:1719) med instruktion för Säkerhetspolisen i huvudsak är avgränsat till kontraspionage, kontraterrorism, författningsskydd, säkerhetsskydd och personskydd. Det innebär att Säkerhetspolisen i mindre omfattning behandlar uppgifter om den typ av kopplingar till grov organiserad brottslighet som förslaget till kommunal förförköpsrätt tar sikte på. Det saknas mot denna bakgrund även skäl att samverka med Säkerhetspolisen i dessa ärenden.

Avsnitt 23.3-4

Även om det är svårt att få en tydlig och enhetlig bild av den roll som utredningen bedömer att Säkerhetspolisen bör ha i urvalet och utredningen av överlåtelser där förförköp kan bli aktuellt är det

Datum: 2024-10-17
Diarienummer: 2024-14582-2

tydligt att den föreslagna förköpsrätten kommer att innebära ett sådant merarbete för Säkerhetspolisen som föranleder behov av finansiering för att inte drabba myndighetens övriga verksamhet. Säkerhetspolisen förutsätter att detta behov närmare kan preciseras i samband med det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Krav på informationssäkerhet vid digital uppgiftshantering

Flera förslag i det remitterade betänkandet och den remitterade rapporten rör möjligheter till digital rapportering och ärendehantering. Säkerhetspolisen vill mot denna bakgrund understryka att digital hantering av fastighetsförvärv och andra fastighetsanknutna ärenden behöver föregås av en analys av huruvida uppgifter som omfattas av bland annat försvarssekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), och som därvid utgör säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, kan förekomma i handläggningen. Säkerhetsskyddslagstiftningens krav på hur sådana uppgifter får hanteras och hur informationssystem som har betydelse för säkerhetskänslig verksamhet får utformas och tas i drift behöver i förekommande fall beaktas.

Övriga förslag

Säkerhetspolisen har inga synpunkter på utredningens och Lantmäteriets övriga förslag.

Detta yttrande har beslutats av chefsjuristen Per Lagerud. Verksjuristen Hannes Beckman har varit föredragande.